“कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको अवस्था”

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय, पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन

विभाग अन्तर्गत, स्नातकोत्तर तह द्धितीय वर्ष (Ed.CE 598) को आवश्यकता

परिपूर्तिका लागि प्रस्तुत शोधपत्र

शोधार्थी

रमिला चापागाईं

क्याम्पस रोल नं.:-३६/२०६८

परीक्षा रोल नं.:- २१८००९१/२०६९

त्रि.वि. दर्ता नं.:- ९-२-२१८-२१६-२००७

श्री जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

२०७३

“कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको अवस्था”

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय, पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन
विभाग अन्तर्गत, स्नातकोत्तर तह द्धितीय वर्ष (Ed.CE 598)को आवश्यकता
परिपूर्तिका लागि प्रस्तुत शोधपत्र

शोधार्थी

रमिला चापागाईं

क्याम्पस रोल नं.:-३६/२०६८

परीक्षा रोल नं.:- २१८००९१/२०६९

त्रि.वि. दर्ता नं.:- ९-२-२१८-२१६-२००७

श्री जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

२०७३

शोधपत्र बुझाएको मितिः	शोध भाइवा मिति
वि.सं.: २०७३/१२/२०	वि.सं. २०७३/१२/२५
इ.सं.: २ अप्रिल २०१७	इ.सं.: ७ अप्रिल २०१७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय

पाठ्यक्रम तथा मुल्याङ्कन विभाग

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, पाठ्यक्रम तथा मूल्याङ्कन विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह द्धितीय वर्षमा जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरीमा पाठ्यक्रम मूल विषय लिई अध्ययन गर्ने छात्रा रमिला चापागाइँले उक्त पाठ्यक्रम अन्तर्गत रहेको ED.CE.598 शोध पत्रको आवश्यकता परिपूर्तिका लागि ‘‘कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको अवस्था” शीर्षकमा शोध प्रतिवेदन लेखन कार्य मेरो निर्देशनमा पूरा गर्नु भएको छ । उहाँले पूरा गर्नुभएको यस शोध प्रतिवेदनमा म सन्तुष्ट भएकाले मूल्याङ्कनका लागि मूल्याङ्कन समितिमा सिफारिस गर्दछु ।

मितिः २०७३/१२/०८

राजन शर्मा

शोध निर्देशक

पाठ्यक्रम तथा मूल्याङ्कन विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय

पाठ्यक्रम तथा मुल्याङ्कन विभाग

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, पाठ्यक्रम तथा मूल्याङ्कन विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको ED.CE.598 शोध पत्रको आवश्यकता परिपूर्तिका लागि "कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको अवस्था" शीर्षकमा शोध प्रतिवेदन तयार गरी शोध मूल्याङ्कन समितिमा पेश गर्नु भएका शोधार्थी रमिला चापागाँईको शोध प्रतिवेदन मूल्याङ्कन गरी स्वीकृत गरियो ।

शोध मूल्याङ्कन समिति **हस्ताक्षर**

१. श्री टोलनाथ काफ्ले

उप-प्राध्यापक ....

विभागीय प्रमखु

२. राजन शर्मा न्यौपाने

उप-प्राध्यापक ....

शोध निर्देशक

३.

....

बाह्य सुपरिवेक्षक

मितिः २०७३/१२/२५

स्व-घोषणा

प्रस्तुत शीर्षकमा गरिएको अध्ययन म आफैँ प्रत्यक्ष सहभागी भई गरेकी हुँ । यस शोध प्रतिवेदनमा प्रयोग गरिएका तथ्यहरू स्रोत खुलाई प्रस्तुत गरेकी छु, अन्यथा भए त्यसको सम्पूर्ण जवाफदेही म आफैँ हुनेछु ।

मितिः २०७३/१२/१३

....

शोधार्थी

रमिला चापागाइँ

कृतज्ञता ज्ञापन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको पाठ्यक्रम तथा मूल्याङ्कन मूल विषय अन्तर्गत (ED.CE.598) शोधपत्रको सम्बन्धमा अनुसन्धानात्मक ज्ञान तथा सीपको विकास गर्ने उद्देश्यमा आधारित ५० पूर्णाङ्कको प्रयोगात्मक परीक्षाका लागि विभागले निर्देशन गरेअनुसार ''कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको अवस्था'' शीर्षकमा अध्ययन अनुसन्धान पूरा गरी सोको शोधपत्र प्रस्तुत गरिएको छ ।

सर्वप्रथम यो शोध प्रतिवेदन निर्यातका लागि व्यवस्थापन कार्य मिलाई अध्ययनको सुनौलो मार्गदर्शन गरिदिएको त्रिभुवन विश्वविद्यालय, पाठ्यक्रम तथा मूल्याङ्कन विभाग जनता बहुमुखी क्याम्पस इटहरी प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहान्छु । यस शोध कार्यमा प्रस्तावना तयार गर्ने कार्यदेखि लिएर शोध प्रतिवेदन लेखन कार्य समाप्त नहुन्जेलसम्म महत्वपूर्ण निर्देशन सल्लाह, सुझाव होसला एवम् मार्गदर्शन प्रदान गर्नुहुने शोध निर्देशक यस क्याम्पसका उप-प्राध्यापक श्री राजन शर्मा न्यौपानेज्यू साथै विभागीय प्रमुख श्री टोलनाथ काफ्लेज्यू प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । शोधकार्य लेखनका लागि आवश्यक प्रशासनिक तथा व्यवस्थापन पक्ष मिलाइ सहयोग गर्नुहुने क्याम्पस प्रमुख श्री निरकुमार राईज्यू, पुस्तकालयका कर्मचारीहरू, सम्बन्धित विद्यालयका प्र.अ., शिक्षकहरू, विद्यार्थीहरू, हरक्षण अध्ययन गर्न हौसला दिनुहुने मेरी आमा, आर्थिक सहयोग गर्नुहुने श्रीमान तथा सम्पूर्ण परिवार प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

अन्त्यमा यस शोध पत्रलाई तयार गर्दा साथ दिने साथीहरू, शोधपत्र टाइप गरी सहयोग गर्नु हुने लोटस कम्प्यूटर इन्स्टिच्यूटका भाई क्षितिज पौडेललाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

रमिला चापागाइँ

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

शोधसार

विद्यार्थीले गरेका वा देखाएका विविध उपलब्धिलाई सूचीकृत गरी मूल्याङ्कनको आधार तयार पार्ने कार्य नै कार्यसञ्चयिका हो । परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका अन्य साधनहरू अन्तर्गत कार्यसञ्चयिका पर्दछ ।

यस अध्ययनमा आधारभूत तहमा "कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयन गरिएको छ/ छैन, प्रभावकारिता कस्तो छ, कार्यान्वयन गर्दा आइपरेका समस्या र समाधानका उपायहरू खोज्ने प्रयास गरिएको छ । कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको अवस्था पत्ता लगाउनु, प्रभावकारिता विश्लेषण गर्नु, देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरूको खोजी गर्नु जस्ता उद्देश्यहरू राखी अध्ययन अनुसन्धान गरियो ।

यस अध्ययनका लागि मोरङ जिल्लाको सुकुना स्रोत केन्द्र अन्तर्गतका चारवटा सामुदायिक विद्यालयहरू उद्देश्यमूलक तथा सुविधाजनक विधिद्धारा छनोट गरी प्र.अ. शिक्षक, विद्यार्थी तथा स्रोत व्यक्ति सहायक समक्ष अनुसन्धानकर्ता स्वयम् उपस्थित भई गुणात्मक संकलनका साधनहरू प्रश्नावली अन्तर्वार्ता, लक्षित समूह छलफल, अवलोकन दस्तावेज अध्ययन आदि प्रयोग गरी सूचना सङ्कलन गरेर व्याख्या एवम् विश्लेषण गर्न गुणात्मक विधि अन्तर्गत वर्णनात्मक तरिका अपनाइयो ।

प्रस्तुत अध्ययनको विश्लेषणबाट मूल्याङ्कन गर्नका लागि परीक्षाभन्दा निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन अन्तर्गत कार्यसञ्चयिका प्रणाली प्रभावकारी देखियो । निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनका साधनहरू प्रयोग गरी शिक्षण तथा मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने, यसको प्रयोगमा अनिवार्यता हुनुपर्ने, शिक्षकहरूमा तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने, उक्त फायल सजिलो र छोटो बनाइ निर्माण गरिनुपर्ने, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण हुनु पर्ने जस्ता प्राप्ति तथा निष्कर्षहरू निस्किए । त्यस्तै यसको प्रयोगमा अनिवार्यता, विद्यमान समस्या समाधानका उपायको अवलम्बन गनुपर्ने, निरन्तर मूल्याङ्कनका साधनको प्रयोग गरिनुपर्ने, समय, तालिम, सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनको उचित व्यवस्थापन गरिनुपर्ने जस्ता सुझावहरू प्रस्तुत गरियो ।

विषयसूची

	पेज नं.
अध्ययन शीर्षक	
अध्ययन उपशीर्षक	
स्वघोषणा	क
सिफारिस पत्र	ख
स्वीकृति पत्र	ग
कृतज्ञता ज्ञापन	घ
शोधसार	ङ
विषयसूची	च
तालिकाहरुको सूची	ञ
सङ्क्षिप्त शब्दावलीहरु	ट

परिच्छेद-एक

परिचय	**१-१०**
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याको कथन	७
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	८
१.४ अनुसन्धानात्मक प्रश्नहरु	८
१.५ अध्ययनको औचित्य	८
१.६ अध्ययनको परिसीमा	९
१.७ शब्दावलीहरुको परिभाषा	९

परिच्छेद-दुई

सम्बन्धित साहित्यको पुनरावलोकन **११-१७**

२.१ अध्ययनको सैद्धान्तिक खाका ११

२.२ सम्बन्धित साहित्यको पुनरावलोकन १३

२.३ अध्ययनको अवधारणागत खाका १७

परिच्छेद-तीन

अध्ययन विधि **१८-२२**

३.१ अनुसन्धान ढाँचा १८

३.२ जनसंख्या १८

३.३ नमूना छनोट र आधारहरु १९

३.४ तथ्याङ्क संकलनका स्रोतहरु १९

३.४.१ प्राथमिक स्रोत १९

३.४.२ द्वितीय स्रोत १९

३.५ तथ्याङ्क संकलनका साधन निर्माण १९

३.५.१ प्रश्नावली १९

३.५.२ अन्तर्वार्ता निर्देशिका २०

३.५.३ लक्षित समूह छलफल निर्देशिका २०

३.५.४ अभिलेख अध्ययन २०

३.५.५ दस्तावेज अध्ययन २०

३.६ साधनको वैधता २०
३.७ तथ्याङ्क संकलन प्रक्रिया २१
३.७.१ प्रश्नावलीको प्रयोग २१
३.७.२ अन्तर्वार्ता २१
३.७.३ लक्षित समूह छलफल २१
३.७.४ अभिलेख अध्ययन २१
३.७.५ दस्तावेज अध्ययन २२
३.८ तथ्याङ्क विश्लेषण प्रक्रिया २२

परिच्छेद-चार

तथ्याङ्कको विश्लेषण, प्रस्तुतीकरण र परिणाम २३-४७
४.१ कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको अवस्था २३
४.१.१ कार्यसञ्चयिका प्रणाली जानकारी २३
४.१.२ निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनले विद्यार्थीसँग सरोकार राख्ने पक्षहरुको २४
४.१.३ कार्यसञ्चयिका प्रणालीको आवश्यकता २५
४.१.४ निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनका साधनहरुको २७
४.१.५ कार्यसञ्चयिका फायल निर्माणको २८
४.१.६ कार्यसञ्चयिका कार्यान्वयनको अवस्था २८
४.१.७ कार्यसञ्चयिका प्रणाली कार्यान्वयन अनुगमन ३१
४.१.८ कार्यसञ्चयिका प्रणाली प्रतिको प्रतिक्रिया ३२
४.१.९ कार्यसञ्चयिका र भौतिक व्यवस्थापन पक्ष ३३
४.१.१० विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिका फायल राख्न समयावधि ३५
४.१.११ कार्यसञ्चयिका प्रणालीसम्बन्धि तालिमको ३६

४.२ विद्यालय तहमा कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको प्रभावकारिता ३८

४.३ कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनमा देखापरेका समस्याहरु ४०

४.४ कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यसञ्चयिकामा देखा परेका समस्या समाधानका उपायहरु ४३

४.५ प्राप्ति ४४

परिच्छेद-पाँच

निष्कष र सुझावहरु ४८-५०

५.१ निष्कर्ष ४८

५.२ सुझावहरु ४९

५.२.१ नीतिगत तहका सुझावहरु ४९

५.२.२ अभ्यास तहका सुझावहरु ४९

५.२.३ अनुसन्धान तहका सुझावहरु ५०

तालिकाहरुको सूची

तालिका नं.	शीर्षक	पेज नं.
क	कार्यसञ्चयिका प्रणालीको जानकारी	२३
ख	निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनले विद्यार्थीसँग सरोकार राख्ने पक्षहरू	२४
ग	निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनका साधनहरू	२७
घ	कार्यसञ्चयिका प्रयोगको अवस्था	२९
ङ	विद्यार्थी र समुदायमा कार्यसञ्चयिका प्रणालीप्रतिको प्रतिक्रिया सम्बन्धमा प्र.अ.हरूको धारणा	३२
च	भौतिक व्यवस्थापन पक्षका आधार र अवस्थाबीच तुलना	३४
छ	विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिका फायल राख्ने समयावधि	३६
ज	शिक्षकहरूले कार्यसञ्चयिका सम्बन्धी तालिम लिएको विवरण	३७
झ	विद्यालय तहमा कार्यसञ्चयिका निर्माण र कार्यान्वयनको प्रभावकारिता	३८

सङ्क्षिप्त शब्दावलीहरू

सङ्क्षिप्त शब्दहरू		पूर्ण रुप
त्रि.वि.	-	त्रिभवुन विश्वविद्यालय
वि.सं.	-	विक्रम सम्वत्
प्र.अ.	-	प्रधानाध्यापक
क्यास	-	कन्टिन्यूअस असिस्भेन्ट सिस्टम
इएफए	-	एजुकेशन फर अल
मा.वि.	-	माध्यमिक विद्यालय
न.पा.	-	नगरपालिका